

Köves József

Mozgólépcső

Az aluljáróban minden olyan, mint máskor. Vidáman, talán egy kicsit fütörésze sietsz az üvegajtók felé, amelyek előtt zöld alapra festett, talpas M-betű jelzi, hogy itt a lejárát a metróba.

Körülötted ismeretlen arcok mindenütt. Egy vézna, magas fiú siet be a zöldablakos trafikba, melletted ifjú pár húz el összebújva, mindkettőn műszálas dzseki lebeg, egyformának tűnnek a hosszú kócos hajukkal, felhőtlenül fiatalok, együtt sincsenek még negyvenévesek. Irigyled őket, mert sugárik róluk az üres zsebű boldogság, amire te már csak bor mellett emlékezel néha.

Belépsz a nyitott üvegajtón, zöld egyenruhás ellenőr ül a fülkében, közönyös tekintete átsuhan rajtad álmosan. Jegyet kotorsz elő, kezeled, átsietsz a lyukasztódobozok között, megállsz egy pillanatra meglepetten, mintha sejténél valamit, aztán ráteszed a lábad a gördülő gumiszalagra, s bal kezeddel megfogod a hűségese mellett suhanó fekete karfát. Alattad most török derékba a szalag, már a lépcső szegényén kandikál ki fényesre suvikszolt félcipőd.

Lefelé indulsz már, hiába...

Éles szél vág az arcodba letről, frissítő. Fejed derűsen emeled magasra, most fiatalnak érzed magad, mintha tavaszi fuvallatban állnál, szeretnél kamaszosan, csikóvágóban lenyargalni a lépcsősoron, de végül valami – talán az illem? – visszatart. Inkább hátrapillantasz, megnézed, vajon követnek-e mások is. Persze hogy követnek, sűrű sorok állnak mögötted, akárcsak előtted is, fiúk, lányok, férfiak... Akkor átpillantasz a túloldalra, ahol különös lebegéssel közeledik hozzád az ellenirányú, szalagon úszó, homályos sereg. Az első már messziről ismerősnek tűnik, de hirtelen zavarodban hiába matat emlékezeted. Félig húzott szemmel kutatsz múltad arcai közt. Szerencsére neked szolgál az elektromos repülőszőnyeg, lám, egészen közel hozta már a lányt, most rád is mosolyog, kacéran szétnyílik háromnegyedes kis bundája, s most már jól tudod: mindig ilyen volt ő, kedves, kacér, szőke, ó, M., hát sosem töröl ki az emlékezetből az idő puha radírja? Csak az illatod más most, ez, ez már nem a hajdani lopott orgonáké, ez kesernyés krizantémillat, igen... Eszedbe villannak az esték a Városligetben, s a lány szemközt mintha rábólintana: igen, emlékszem, úgy volt.

Amikor kitelepítették Budapestről – emlékszel? – évekig vártad az újratalálkozást. Meg is történt, moziba mentetek, aztán végigkóboroltatok az estét, s boldogok voltatok. Mert M. akkor már itthon maradhatott a városban és elmúltak a fekete autók és fekete éjszakák évei. Csókolóztatok a kapu alatt, és azzal búcsúztatok, hogy majd a nyaralás után, de aztán már hiába vártál, mert jött a hír egy kirándulásról meg egy szovjet katonai teherautóról, amelyik árvágott az út túloldalára...

A lány búcsút int, elhalad melletted, s lassan elhomályosodik, ez kesernyés krizantémillat mint a filmek emlékjelenetei. Meglepetten tapasztalod, hogy alig kerültél előre még, hiába, no, lassú ez a mozgólépcső.

Szemközt egy angyalarcú fiú emelkedik. Hisz ez meg Péter, a fotós, akivel együtt pingpongoztatok délutánonként, amíg akkor, ott, a parlamentnél, ahol a tömeget fényképezte, egy orvlövész...

Mögötte nagyapád. Görnyedten, megnyúlt orral. Emlékszel? Az esküvődön még ott volt, motyogva köszöntött, és a szemében fölfedezted már a távolodás úrkékjét. Hazudva vigasztaltad, biztattad, a jövőről fecsegtél, dédunokákról, de ő is tudta, hogy nem lesz így... És aztán mennyi arc még! És mind-mind ismerős, mintha fogadásodra sorakoztak volna föl a végtelenített gumiszalagon. Lám, itt van Bandi, a mindent-ismerni-akaró, meg János, akinek mindig ott volt szájában a csonkig szívott cigaretta, még beszéd közben is. És Jóska! Megvillan a szemüvege, áthajol a korláton, és azt mondja rekedten-kérdően: na, látod!

Most mintha felgyorsulna a lépcső is egy kicsit. Eléd röpíti Ferit, a tréfás-gorombát, akivel játszva lehetett dolgozni, amíg a szíve... Mögötte Piroska, utoljára a kórházi ágyon láttad s nem hitted volna, hogy mindössze három nap múlva... És aki három nap múlva a hírt hozta (te éppen részeg voltál és keserves sírógörcsöt kaptál a fájdalomtól meg a megmagyarázhatatlan szégyentől), az is ott áll a sorban, és még most is milyen fiatal!

Ez meg itt Miska, társa vándorútjaidnak. Vele is három nappal azelőtt beszéltél. Vigasztaltad a füstös presszóban, mert elmondta, hogy leváltották, áthelyezték, s te buta tanácsokat adtál, hogyan kellene eztán élnie. Nem fogadta meg, elment sértetten, váratlanul, a harmadik napon. Túl vagy már az út felén, tisztán látod innen az alsó csarnokot, egyre gyorsabban suhansz te is, pedig maradnál még, ugye? Eszedbe jut, mennyi mindent kellett volna még elintézned, otthon várnak a feldolgozatlan jegyzetek, a tisztázatlan viták, valahol egy vendéglőben a barátaid, akik dumapartira hívtak, s tudod, hiába már.

Egy-két lépcső, és leérsz!

Ott is ismerősök nyüzsögnek. Látod Feri bácsit törékeny asszonyával egy oszlop előtt, odébb azt a fiút, a nevét nem tudod már, akire a leomló fal egyszer...

És nagyanyádat, tolókcocsiban, most is reszket ősz feje, mint amikor..

Még egyszer hátralesele: mások is jönnek utánad, sűrű sorokban hömpölyög le a tömeg. Fáj, hogy odafönt, a lépcső tetején meglátod a tiedet is. Miért jönnek, miért követnek? Nem megmondtad, hogy maradjanak veszteg?

Lelassul a szívverésed, tele vagy szomorúsággal. Apa..! Sietnél hozzá, hogy végigsimítsd puha fehér haját. Sietnél megmondani, hogy minden nap ott van veled most is, mint a kórházban.

Sietnél megmondani, amit korábban tiltott a férfiszemérem, hogy szereted, s hogy jó lenne egyszer már beszélgetni vele. De megállít, gyöngye hangon suttogja: - Ne gyere, ne gyere még...

S elindul, hajlottan, a tömeggel. Te mögötte, hogy átöleld majd a vállát, de elválasztanak a sorok, a tülekedők, csak rekedt hangját hallod: - A jobb hílusban férfőkölnyi lágyrész árnyék... És te azt mondtad: meggyógyulok... vs. Cervialis tudó tu-nak felel meg... És te hazudtál, azt mondtad az utolsó este, azért vágod le a körmöm, mert másnap már látogatókat fogadhatok... És miattad nem tudtam belemarni a semmi vigyorgó képébe.

Pillanatig mintha utolérnéd most, görcsbe rándul a szíved. De ő az arcodba kiált félig visszanezve: - Nem érted? Ne szaladj utánam! Nem tudsz szót fogadni most sem.

Követed.

Viszi a tömeg, mintha lebegne. Arca felbukkan újra a kocsi üvegablaka mögött.

Apa!

Mögötte sápadt, féltő arc. Hagyd apádat – mintha mondaná. Persze, Anya, csak várjatok...

A lépteid mintha könnyebbek volnának, már te is lebegsz a metró felé visszatarthatatlanul, s megbillen a világ tengelye.

Az útirányt keresed, olvasod a ragasztott betűket az alagút falán. De nem ezt vártad, máshonnan ismerősek ezek a sorok: MEG FOGOD RENDRE TUDNI, MIHELYT AZ ÁTKOS ACHERON FOLYÓRA FOGUNK EZ ÚT VÉGÉHEZ ÉRVE JUTNI – kacag rád gúnyosan a felirat.

Ijedten lépnél vissza, akár áttiporva is e keserű népen, hiába, mert már megszólalt a hangosbeszélő:

- Vigyázat! Záródnak az ajtók!

***